

Spis treści

Przedmowa do wydania pierwszego	13
1. Zagadnienia wprowadzające do geomatyki	15
1.1. Ziemia, jej miejsce w Układzie Słonecznym i we wszechświecie	15
1.1.1. Kształt i rozmiary Ziemi, krótka historia pomiaru długości łuku południka	15
1.1.2. Układ Ziemia – Księżyc	19
1.1.3. Najbliższe sąsiedztwo Ziemi, Układ Słoneczny i jego miejsce we wszechświecie	19
1.2. Normalizacja w zakresie informacji geograficznej	21
1.2.1. Istotne organizacje normalizacyjne	21
1.2.2. Przegląd wybranych norm	22
PN-EN ISO 19101 Model tworzenia norm	22
ISO/TS 19103 Conceptual schema language	23
PN-EN ISO 19105 Zgodność i testowanie zgodności	23
PN-EN ISO 19106 Profile (norm bazowych)	24
PN-EN ISO 19107 Schemat przestrzenny	24
PN-EN ISO 19108 Schemat czasowy	25
PN-EN ISO 19109 Reguły schematów aplikacyjnych	26
PN-EN ISO 19110 Metodyka katalogowania obiektów	27
PN-EN ISO 19111 Odniesienia przestrzenne za pomocą współrzędnych	27
PN-EN ISO 19112 Odniesienia przestrzenne za pomocą identyfikatorów geograficznych	27
PN-EN ISO 19113 Podstawy opisu jakości	28
PN-EN ISO 19114 Procedury oceny jakości	28
PN-EN ISO 19115 Metadane	28
PN-EN ISO 19116 Usługi wyznaczania położenia	28
PN-EN ISO 19117 Prezentacja	28
PN-EN ISO 19118 Kodowanie	28

PN-EN ISO 19119 Usługi	29
PN-EN ISO 19123 Schemat dla geometrii i funkcji pokryć	29
PN-EN ISO 19125 Środki dostępu do obiektów prostych	30
PN-EN ISO 19128 Interfejs internetowego serwera map	30
Projekt normy ISO 19142 Web Feature Service	30
PN-EN ISO 19133 Usługi oparte na lokalizacji – Śledzenie i nawigacja	31
PN-EN ISO 19135 Procedury rejestracji pozycji rejestrowych	31
ISO 19136 Język znaczników geograficznych (GML)	31
ISO/TS 19139 Metadane – Implementacja schematu XML	31
2. Powierzchnia odniesienia i odwzorowania kartograficzne	32
2.1. Powierzchnia odniesienia	32
2.1.1. Wysokość elipsoidalna i wysokość nad poziomem morza	35
2.1.2. Układy współrzędnych 3D	37
2.1.3. Transformacje między układami współrzędnych	40
2.1.3.1. Wyznaczenie współrzędnych w układzie ETRF89 na podstawie współrzędnych ITRF _{YY}	40
2.1.3.2. Wyznaczenie współrzędnych punktu w układzie ETRF89 na podstawie opracowania obserwacji GPS	41
2.1.3.3. Opracowanie obserwacji w układzie ITRF na epokę t_c	41
2.2. Odwzorowania kartograficzne	42
2.2.1. Wprowadzenie	42
2.2.2. Klasyfikacja odwzorowań kartograficznych	47
2.2.3. Odwzorowania azymutalne kuli	50
2.2.3.1. Wybrane odwzorowania normalne	50
2.2.3.2. Odwzorowania ukośne i poprzeczne	53
2.2.3.3. Odwzorowania sieczne	55
2.2.3.4. Zastosowanie odwzorowań azymutalnych	56
2.2.4. Odwzorowania walcowe kuli	57
2.2.4.1. Wybrane odwzorowania normalne	57
2.2.4.2. Odwzorowania ukośne i poprzeczne	60
2.2.5. Wybrane odwzorowania stożkowe normalne kuli	63
2.2.5.1. Odwzorowania równoodległościowe	65
2.2.5.2. Odwzorowania równokątne	66
2.2.5.3. Odwzorowania równopolowe	67
2.2.6. Odwzorowanie Gaussa-Krügera	68
2.2.6.1. Wzory odwzorowania Gaussa-Krügera $(\varphi, \lambda \rightarrow x_{GK}, y_{GK})$	69
2.2.6.2. Zbieżność południków	71

2.2.6.3. Elementarne skale długości i pola powierzchni – zniekształcenia długości i pola	71
2.2.6.4. Kształt linii geodezyjnej w odwzorowaniu Gaussa-Krügera	72
2.2.6.5. Zmodyfikowane odwzorowanie Gaussa-Krügera w położeniu siecznym	73
2.2.6.6. Uproszczenia i modyfikacje wzorów na zniekształcenia	76
2.2.6.7. Współrzędne cechowane – przesunięcie początku układu XOY	76
2.2.6.8. Odwzorowanie UTM jako zmodyfikowane odwzorowanie Gaussa-Krügera	77
2.2.7. Odwzorowanie quasi-stereograficzne	78
2.2.7.1. Wzory odwzorowania quasi-stereograficznego	80
2.2.7.2. Zbieżność południków i redukcja kierunku	82
2.2.8. Transformacja współrzędnych płaskich jako odwzorowanie płaszczyzny na płaszczyznę	83
Literatura	89
3. Układy odniesień przestrzennych	91
3.1. Układ współrzędnych w ramach układu i systemu odniesienia	91
3.2. Państwowe układy współrzędnych płaskich stosowane w przeszłości w Polsce	93
3.2.1. Układ „Borowa Góra”	93
3.2.2. Układ współrzędnych „1942”	95
3.2.3. Układ współrzędnych „GUGiK-80”	97
3.2.4. Podział na arkusze w ramach podziału Międzynarodowej Mapy Świata	100
3.3. Układ współrzędnych „1965”	101
3.4. Układ współrzędnych płaskich prostokątnych „1992”	108
3.5. Układ współrzędnych płaskich prostokątnych „2000”	111
3.5.1. Podział na arkusze mapy w układzie „2000”	113
3.5.2. Przykład obliczenia współrzędnych w układzie „2000” na płaszczyźnie Gaussa-Krügera	114
3.6. Układ współrzędnych płaskich prostokątnych UTM	117
3.7. Układ Lokalny Krakowski i układ Wielicki jako przykłady lokalnych układów współrzędnych	121
3.8. Przeliczanie współrzędnych prostokątnych płaskich <i>XY</i> między układami	125
3.9. Zmiana długości i pola powierzchni wynikające z zastąpienia układu „1965” układem „2000”	131
Literatura	135

4. Modelowanie i pozyskiwanie geoinformacji, projektowanie baz danych przestrzennych	137
4.1. Modele danych przestrzennych	137
4.1.1. Modelowanie informacji geograficznej	137
4.1.1.1. Model pojęciowy	137
4.1.1.2. Język schematu pojęciowego	138
4.2. Teoria grafów a geomatyka	140
4.2.1. Łącuchy i cykle w geomatyce	144
4.2.2. Spójność grafu	144
4.2.3. Grafy planarne	145
4.2.4. Formalna Struktura Danych (FDS)	148
4.2.5. Przykład zastosowania FDS	151
4.3. Numeryczny Model Terenu	155
4.3.1. Stan badań i postępu w dziedzinie 3D GIS	158
4.3.2. Trójwymiarowa reprezentacja danych przestrzennych	159
4.3.3. Reprezentacja obiektów trójwymiarowych	160
4.3.4. Modele danych w NMT i ich krótka charakterystyka	161
4.3.5. Źródła pozyskiwania danych do NMT	167
4.4. Bazy danych przestrzennych	170
4.4.1. Zapis informacji przestrzennej w obiektowo-relacyjnych bazach danych	170
4.4.2. Projektowanie baz danych przestrzennych	171
4.4.2.1. Modelowanie logiczne	172
4.4.2.2. Fizyczna implementacja modelu bazy danych	172
4.5. Jakość danych	173
4.6. Metadane	177
4.6.1. Wstęp	177
4.6.2. Rys historyczny	178
4.6.3. Norma PN-EN ISO 19115:2003 Informacja geograficzna – Metadane	179
4.6.3.1. Informacja o zbiorze metadanych	180
4.6.3.2. Informacja o identyfikacji	180
4.6.3.3. Informacja o ograniczeniach	180
4.6.3.4. Informacja o jakości danych („Jak dobre są dane?”)	181
4.6.3.5. Informacja o konserwacji	181
4.6.3.6. Informacja o reprezentacji przestrzennej (obejmuje reprezentację siatkową i wektorową)	181
4.6.3.7. Informacja o systemie odniesienia (obejmuje czas, współrzędne i identyfikatory geograficzne)	181
4.6.3.8. Informacja o treści	181
4.6.3.9. Informacja o katalogu prezentacji kartograficznej	182

4.6.3.10. Informacja o dystrybucji	182
4.6.3.11. Informacja o rozszerzeniu metadanych	182
4.6.3.12. Informacja o schemacie aplikacyjnym	182
4.6.3.13. Informacja o zasięgu	182
4.6.3.14. Informacja o cytowaniu i podmiocie odpowiedzialnym	182
4.6.4. Bazowe elementy metadanych („Jakie metadane gromadzić?”) ...	183
4.6.5. Organizacja metadanych	183
4.7. Tachimetry elektroniczne total station	186
4.7.1. Wstęp	186
4.7.2. Tachimetry automatycznie naprowadzane na cel	187
4.7.3. Wykorzystanie w tachimetrach graficznych rejestratorów polowych	189
4.7.4. Pomiary odległości bez użycia pryzmatu	191
4.7.5. Zastosowanie kamer cyfrowych w tachimetrach	191
4.7.6. Kodowanie pomierzonych punktów	193
4.7.7. Zintegrowanie tachimetru z odbiornikiem GPS	194
4.7.8. Podsumowanie	195
4.8. Satelitarne metody określania położenia obiektów	195
4.8.1. Pomiary GPS	196
4.8.1.1. Wyznaczenie pozycji pojedynczego odbiornika na podstawie pomiarów kodowych	197
4.8.1.2. Pomiary fazowe GPS	198
4.8.1.3. Pomiary fazowe w trybie różnicowym	199
4.8.2. Stacje permanentne GNSS	201
4.8.3. System ASG-EUPOS	203
4.8.4. Serwisy dostępne w systemie ASG-EUPOS	205
4.8.5. Czynności pomiarowe w terenie	206
4.8.6. Podsumowanie	208
4.9. Język XML i jego implementacje dla danych przestrzennych	209
4.9.1. Język XML	209
4.9.1.1. Elementy	210
4.9.1.2. Atrybuty	210
4.9.1.3. Odwołania do encji	210
4.9.1.4. Komentarze	211
4.9.1.5. Instrukcje przetwarzania	211
4.9.1.6. Sekcje CDATA	211
4.9.1.7. Deklaracje typu dokumentu	211
4.9.2. XML Schema	212
4.9.3. Wykorzystanie języka XML do przenoszenia danych przestrzennych	213
4.9.3.1. Geography Markup Language (GML)	213

4.9.3.2. LandXML	216
4.9.3.3. KML	217
Literatura	218

5. Zaawansowane metody analiz statystycznych 224

5.1. Modelowanie zmiennej losowej oraz weryfikacja hipotez statystycznych dla informacji o terenie	224
5.1.1. Próba statystyczna	224
5.1.2. Wielowymiarowa zmienna losowa	225
5.1.3. Estymacja punktowa	229
5.1.3.1. Zasady estymacji punktowej	229
5.1.3.2. Metoda momentów	231
5.1.3.3. Metoda największej wiarygodności	232
5.1.3.4. Metoda najmniejszych kwadratów (MNK)	232
5.1.4. Estymacja przedziałowa	236
5.1.4.1. Zasady estymacji przedziałowej	236
5.1.4.2. Przedziały ufności dla nieznannej wartości przeciętnej	236
5.1.4.3. Przedziały ufności dla wariancji i odchylenia standardowego	240
5.1.5. Estymacja liniowych modeli według metody najmniejszej sumy kwadratów (MNK)	242
5.1.5.1. Wprowadzenie	242
5.1.5.2. Równanie obserwacyjne dla geodezyjnych wielkości	244
5.1.5.3. Model (\mathbf{L} , \mathbf{AX} , $\sigma^2\mathbf{G}$) wieloparametrowej estymacji Gaussa-Markowa	246
5.1.5.4. Przykłady liczbowe zastosowania modelu estymacji Gaussa – Markowa do uzgadniania wyników pomiarów geodezyjnych	248
5.1.6. Procedury weryfikacji hipotez statystycznych	270
5.1.6.1. Podstawowe pojęcia i definicje	270
5.1.6.2. Parametryczne testy istotności	272
5.1.6.3. Weryfikacja hipotezy dotyczącej wartości przeciętnej	272
5.1.6.4. Weryfikacja hipotezy dotyczącej wariancji	277
5.1.6.5. Weryfikacja hipotezy o równości wartości przeciętnej badanej cechy dwóch populacji	278
5.1.6.6. Testy zgodności	281
5.1.6.7. Test χ^2 (chi-kwadrat) Pearsona	282
5.1.6.8. Test Kołmogorowa	285
5.1.6.9. Test Shapiro-Wilka	287

5.2. Geostatystyka	289
5.2.1. Pola losowe	291
5.2.2. Semiwariogram	295
5.2.2.1. Własności semiwariogramu	296
5.2.2.2. Semiwariogram empiryczny	298
5.2.2.3. Teoretyczne modele semiwariogramów	301
5.2.2.4. Dopasowywanie modeli semiwariogramów	305
5.2.3. Podstawowe metody krigingowe	306
5.2.3.1. Pożądane własności predyktorów	307
5.2.3.2. Kriging wartości średniej	308
5.2.3.3. Kriging prosty	310
5.2.3.4. Kriging zwyczajny	314
5.2.3.5. Kriging uniwersalny	320
Literatura	326
6. Zastosowania	328
6.1. GIS w internecie	328
6.1.1. Wstęp	328
6.1.2. Jak to działa?	328
6.1.2.1. Serwery map	329
6.1.2.2. Transfer wektorowy	329
6.1.2.3. Transfer rastrowy	330
6.1.2.4. Wady i zalety wymienionych metod	330
6.1.3. Mapserver	331
6.2. Wspomaganie procesów podejmowania decyzji	333
6.2.1. Wprowadzenie	333
6.2.2. GIS a podejmowanie decyzji	334
6.2.3. Analiza wielokryterialna	336
6.2.4. Integracja GIS z narzędziami modelowania procesów decyzyjnych	337
6.2.5. Podsumowanie	338
6.3. Taksacja nieruchomości	338
6.3.1. Wstęp	338
6.3.2. Wyznaczanie atrybutów nieruchomości	339
6.3.2.1. Lokalizacja (strefa), przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego, moda, klasa gleboznawcza gruntu	339
6.3.2.2. Warunki geometryczne	340
6.3.2.3. Uzbrojenie	342
6.3.2.4. Otoczenie (sąsiedztwo)	342
6.3.2.5. Dostępność komunikacyjna	343

6.3.3. Prezentacja kartograficzna	346
6.4. Przykłady zastosowania geostatystyki w przetwarzaniu obrazów	356
6.5. NMT i przykłady jego przetwarzania	364
6.5.1. Wyznaczenie siatki krytycznej jako przykład analizy w oparciu o model TIN na podstawie artykułu E. Danovaro	364
6.5.2. Generalizacja hierarchiczna poprzez multi-triangulację	368
6.6. Zastosowanie GIS w leśnictwie	370
Literatura	373